

◆ VIKERKAAR ◆

Nr. 8

R.

E.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-UHISUS

Laste ja Noorsoo kirjandus

	Mk.
V. Busch: ANTS VARESJALG	60.—
M. J. Eisen: NÄKIRAAMAT	125.—
LUUPAINAJA	90.—
HANSU RAAMAT	50.—
R. Espenberg: JÕULU MÜSTEERIUM UNE- NÄOS, laste näid. 3 pildis	35.—
Ferenç Herzeg: GYURKA ja SANDOR	125.—
K. A. Hindrey: JAUNART JAURAM	75.—
JAUNART JAURAMI	
JÖNGERMANNID	65.—
JÖNGERMANNIDE JANDID	60.—
JUTT VÄIKSEST NEEGRI POISIST SAMBOST	60.—
Aino Kaila: VÄIKESE ANNI ELULUGU	75.—
T. Kuusik: LASTE TEMBUD	20.—
Jaan Lattik: MINU KODUST	130.—
Jakob Liiv: MARJULISED	40.—
„UST, ÕUE!“ näid. lst. 3 vaat.	70.—
L. Lilienthal: LAULUMÄNGUD LASTELE	50.—
Arthur Linholm: SASSI JUSSI	
VINGERPUSSID	60.—
K. Pinkovsky: TORI JA TUTEBI	25.—
KOREA VANA VESTED	25.—
K. E. Sööt: LAPSEPÕLVE KUNGLA	130.—
E. Tegner: FRITHJOF, Skandinaavia Kalevip.	75.—
G. Topelius: KOLM MUINASJUTTU	50.—
Johannes Üksi: SIIDIPÜKSID, nali lst. 3 vaat.	40.—

№ 8.

Vastutav toimetaja M. Nurmik.
Tegev toimetaja A. Oengo-Johanson.

1923.

II. AASTAKÄIK.

KUI KOLLETAVAD RUKKIVALJAD.

Aino Saar.

Eks olnud alles hiljuti, kui külmalilled ma esimesed arad leidsin lepikust?

Nüüd kuulselt kolletavad juba rukkiväljad ja kaugel heinamaadel käimas kibe töö.

Nii lühike on meie põhjamaine suvi.

Nüüd juba kolletades ootvad rukkiväljad, ka kaugel heinamaadel kestab kibe töö. . . Kui ruttu lähvad kõik need pikad, pikad päevad ja koiduvalged ööd, mis lubat hinge-tõmbeks.

Sest lühike on meie põhjamaine suvi.

See töö, see valdab nüüd kõik südamed ja meeled. Ei lase nautida ta suve üürikest. Nii harva leidvad marja huuled pakatanud, nii harva peatub silm nüüd lillel sirendaval.

Ja ometi on nõnda lühikene suvi.

Ja nõnda lühikene noorus, inimelu, mis läheb raskes töös nii kiirelt, märkamata. . .

Kas tõesti tõusevad ja vaovad küürutudes need seljad tuhanded nii higis, väsimata, sel lühikesel põhjamaisel suvel, et endal teenida vaid vaeset päevatoitu? . . .

Või hoidvad üleval neid käsi ühisaated ja püstitavad nad ehk miski suurt ja rasket ning miski ilusat, nii armsat südamele, mis inimelu kestes nihkub sammu ainsa? Ons ehk see kallis vara, higis püstitatud ja hoitud väsimata kätel põlvest põlve, ja ehitatud raugemata tahtejõuga, nii südilt kasutades kehva päksevalgust sel lühikesel, vaesel põhjamaisel suvel — ons ehk see meie kodu, meie kodumaa, ja meie laste, noorte parem tulevik?

Siis olgu õnnistud need kolletavad põllud, see töö, mis käimas koiduvalgest hilisööni, kaob mille kestes suvi, elu lühikene.

KODUTA.

Paul Mitt.

III. Karilatsil.

I.

Pärast jaanipäeva kogus ikka enam ja enam heinalisi Lajasaare sohu. Nad jagunesid salkadena soos laiali. Üks salk ei näinud teist põõsaste tagant, aga vikati luiskamine ja pinnimine kuuldus ühest soo servast teise. Nii oli see igal aastal olnud, nii oli see tänavugi. Meerit huvitas kõige enam see, kas mõnda last ka heinale tuuakse. Kui juhtus mõni heinale toodama, siis saadeti see harilikult niiduvahi poole. Sellest sai Meerile seltsiline. Nad jooksid soos, käisid Kogre oja

kaldal, solistasid paljaste jalgadega vees, tegid pille, korjasid marju ja ajasid laia juttu.

Kord, see oli vast paar aastat tagasi, oli Lauga rahvaga üks poisikene ühes. See tuli ka Meeri juure ja lõi temale põse pääle. Sest saadik jäi talle poisikeste vastu umbusaldus: Kui isa töölt koju tulles seletas, kuidas Lauga Juhani väikene poeg elab, mis räägib, mis teeb, kuidas riides on ja kust lubab endale naist võtta, siis mõtles alati Meeri:

„No jah, see on kõik nii, aga seda isa ei teagi, et ta teisi lapsi lööb.“

Ka tänavuaastane heinaaeg ei erinenud eelmistest mitte millegi poolest, kuid siiski. . .

Ühel õhtul, kui Karilatsi noorrahvas veel „koomitsa“ lael naeris ja vallatas, kui peremees oma ilusa täku niiduvahi lauta oli paigutanud ja kui viimane oma lehmad-lambad õue „koomitsa“ seina külge oli sidunud, siis tuli Karilatsi peremees niiduvahi juure, nuuskas korra nina ja hakkas kõnelema. Nad kõnelesid õige kaua. Siis kutsus niiduvaht oma naise ka sinna ja kõnelesid jällegi pikalt ja laialt. Vahel sekka naeris niiduvaht, vahel Karilatsi peremees, vahel kõik korraga ha-ha-ha! ja siis kõnelesid jällegi väga tõsiselt. —

„Hää küll, aeg on ka hiline. Küll homme räägime veel sellest asjast,“ sõnas lõpuks Karilatsi peremees ja astus üle õue „koomitsa“ poole minema. —

Järgmisel päeval tehti kaup kindlaks ja Meeri viidi Karilatsile seakarjaseks. Meeri oli õhtust juttu nurga taga kuulanud ja üleüldse ei tulnud seakarja minek temale ootamata — isa emaga olid sagedasti kõnelenud: „kui õige saaks latsikese karja anda.“

„Ema, kas ma vahel koju ka saan tulla?“ küsis Meeri mineku eel.

„Ei saa, tütrekene, väga palju maad on. Küll ma ise iähen sind vaatama.“

„Kas veel enam maad on, kui kiriku juure?“

„Palju enam. 15 versta.“

„Ma vast ei saagi enam koju.“

„Küll saad. Sügisel toon su koju.“

„Ah sügisel,“ sosistas Meeri, „siis kui lehed juba langenud on. . .“

„Siis. . . jah. Ega sinna enam palju aega ei ole.“

Nii raske oli siiski lahkumine. Ta nagu oleks ette aimanud midagi.

2.

Oli laupäev.

Karilatsi rahval sai hein aegsasti kuhja. Rõõmsa meelega korjasid heinalised omad kimpsud-kompsud kokku, käisid veel viimase korra Kogre ojas suplemas, rakendasid hobused ette, võtsid ühe vankri nurga sisse Meeri ja sõitsid suure hallooga koju poole minema.

On ju esimese numbri karistus see kaugel maa taga heinategemine. Kui veel juhtuvad räbalad ilmad olema, siis on sagedasti sarnane seisukord, et söö või ise end ära. Siis on kõik inimesed tulivihased, ainult tülitsevad, vannuvad ja peksavad hobuseid, just kui oleks hobused vihmase ilma tegijad.

Isegi sulased-tüdrukud, kellel lõpmata hää meel, et vihm tuli ja nüüd puhata võib, isegi nemad lõikavad vihased näod pähe, nohisevad kõvasti ja vannuvad ilma ja tema tegijat, aga ise südamas ihaldavad:

„Annaks Jumal, et veel paar tundigi sajaks, siis täna ei oleks enam siin midagi teha.“

Nii on lugu vihmase ilmaga. Tänavu olid ilmad palavad, nii kuiv, et heida kas või maha magama. Töö lõppes ausasti. Mis siis veel tahta.

Peremees sai sellest väga hästi aru ja kui nad jõudsid teatava poe juure, mida „Mustaks Kassiks“ nimetati, pidas ta hobused kinni, käis korra sees ja kui välja tuli, siis ängas igale ühele midagi pudelist, aga Meerile andis präänikuid, mis väga magusad süüa olid. Meeril sai millegi pärast hää meel ja raske tundmus, mis ta rinnus lahkumise silmapilgul otse kui kõrvetas, see kadus täiesti; ta ei tunnud enam sugugi hirmu uude kohta mineku puhul. Rahvas näis nii sõbralik olevat.

Kui heinalised koju jõudsid, tuli neile perenaine vastu, et sööginõusid kööki viia. Nii pea kui Meerit nägi, lendas temal üle voltis näo sõbralik naeratus. Ta küsis:

„Kust teie ometi selle tüdruku olete leidnud, kas teie äärest või?“

„Ega midagi! Oled sa kunagi näinud säherdusi ilusaid latsikesi tee ääres kasvamas? Sellest saab su nooremale pojale veel mõrsja.“ Nii seletas sulane ja rakendas hobust lahti.

„No küll hää asi, et tõite seakarjase. Olin nendega püsti hädas,“ kõneles perenaine.

„Ja muidugi, miks nüüd hädas ei ole,“ kiitis sulane järele. Ja kui perenaine veel midagi oleks ütelnud, üks kõik kas või risti vastu endisele mõttele, sulane oleks kahtlemata jällegi järele kiitnud — temal oli juba sarnane järeлкиitmise tuju.

3.

Nii siis Karilatsil.

Meerile näis kõik uuena. Ta esialgu ainult vahtis, ilma et oleks usaldanud ühte sammugi kuhugi poole astuda. Tema oleks nii mitutki asja järele pärinud, kuid arvas, et vast see ei ole hää, kui küsida ja ei küsinud midagi.

Kui ta kõndis, siis käis ta nagu soos: astus ja seisatas, seisatas ja astus. Aga kui ta ümberringi kaugemale vaatas, siis nagu ehmatas. Ei usaldanud esialgu omi silmi, ja vaatas uuesti — aga ikka sama lugu — ei ainustki metsasalka kustki näha, niivõrd, kui majade vahelt välja sai vaadata. „Nii et siin ei olegi metsa.“ See lause hakkas tal pääs otsekui ratas keerlema ja kordus sääli mitu sada korda. Peaaegu oleks pisarad silmi tungima hakanud...

Küll oleks Karilatsi rahval saanud imestada ja naerda, et karjalaps hakkab sellepärast nutma, et metsa siin lähedal ei ole. Aga Meeri suutis ennast siiski hoida ja uued muljed tulid järjest pääle, nii et ei saanud mahtigi seda kurba mõtet edasi mõlgutada. — Täiesti uudiseks olid temale haned. Hanesid ta oli küll näinud — aga need olid metshaned. Kui nad teinekord üle Lajasaare soo lennates Kogre oja kaldale puhkama lasksid, siis nägi Meeri neid ainult kaugelt. Nad lendasid kohe minema, nii pea kui keegi ligines.

Karilatsil olid ka haned ja need tegid Meerile esimesel päeval õige krõbedat nalja. Kõige iseäralikum oli vana kolmeaastane isahani. Ta oli, nagu kord ja kohus, hanekarja päälük. Meeri läks neid vaatama, aga vana isahani sirutas noka ja

— vussssss. . . tulema. Meerile ei jäänud muud järele, kui põgeneda. „Ko-kaa-kaa-ka!“ häälitsevad haned ühes kooris ja isahani oli iseene, kogu maailma ja oma kergesti saavutatud võiduga väga rahul.

Aga siis sündis veel midagi.

Karilatsi tüdruk Miili kartis hanesid koledasti. Ta pidi aga sauna juure puid viima. Teerada sinna käis läbi haneaia.

„Vast hani tuleb pääle?“ kahtles Miili minnes.

„Ega ta sind ära ei söö,“ seletas sulane.

Miili läheb ja vaatab kartlikult ümber. Isahani sööb oma perekonnaga teises aiaveeres. Korruga tõstab ta päa üles ja ilma pikema sissejuhatusega — vussss. . . kael pikaks ja Miili poole jooksmas.

„Appi,“ kisendab tüdruk, viskab puud maha ja jookseb õue poole tagasi. Sulane tuleb vastu ja pahandab:

„Mis sa tänitad nii ropusti.“

„Hani hakkas pääle tulema.“

„Oled sa üks riistapuu,“ sõnab sulane ja astub hanest mööda puude juure. Hani ainult vaatab vähe ning hakkab, lota-lota, oma perekonna juure sammuma, rasvakott jalgade vahel puutub sagedasti maha ja on seepärast poriga koos.

Sama õhtupoolik. Miili ja sulane lähevad veetoober kannipuuga seljas sauna poole.

„Kuule, paneme toobri maha, las ma hakkam ees minema, muidu hani tuleb mulle külge.“

„Kas sa näed, kus lapsukene,“ lausub sulane pool pahaselt, pool naljakalt ja nad vahetavad kohad. Miili läheb nüüd ees, sulane taga. „Kui ta mulle külge tuleb, siis sa katsu jalaga lüüa,“ õpetab Miili.

„Mis sa kardad,“ julgustab sulane. „Ega ta sind ära ei söö.“

Vaevalt said nad selle jutu lõpetada, kui isahani kaela pikaks sirutab ja — vussss. . . Miili poole jooksmas hakkab.

„Appi,“ karjatab tüdruk, viskab toobri kõige veega maha ja ise pistab jooksmas.

„Kas sa näed, mädanut,“ kinnitab sulane ja vaatab kuidas vesi küljeli pillatud toobrist välja oli jooksnud ja rohu all enast ikka enam ja enam laiutas. „See hani raibe ka. Lööks

ta jalust maha. . .“ sõimab sulane, vaatab veel tükk aega ümber, võtab siis üksinda tühja toobri puuga selga ning astub kaevu poole minema.

Kes selle üle kõige enam rõõmu tundis ja nii südamlikult naeris — see oli Meeri. Temal sai lõpmata hää meel, et ta üksinda ei ole see, kes hanesid kardab, vaid isegi suur tüdruk jookseb minema.

„Meerikene, tule nüüd sööma,“ kutsus perenaine ja andis, nagu kunagi võõrale, vähe paremini kui muule rahvale. Magamise ase juhatati ka kätte ja Meeri mõtles:

„Siin ei olegi nii halb olla.“

Miks? Millest ta seda järeldas? Kes teab? Aga nii ta mõtles, kui omal asemel lamas. Uneta voodis lamades, külakoorte haukumist ning külapoiste lõõtspilli mängu kuulates, mõtles ta ikka: „Siin ei olegi nii halb olla.“

Siis mõtles ta edasi:

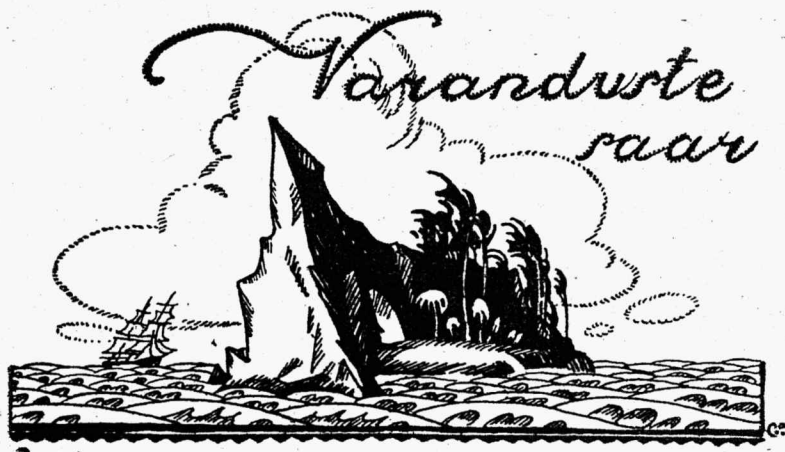
„Ei tea millal ema tuleb? Kuidas ta jala jõuab tulla siia, nii kaugele? . . . Paremini oleks siiski kodus olla. Aga säääl ei ole mõnikord nädalate kaupa leiba — ei ole piima ka. . . Aga mets on säääl ja ema ka on säääl. . . Kevadel on Kogre oja lähedal nii palju lillekesi, siniseid, roosaid, valgeid, igavärvilisi.“

Alles kesköö paiku astus õrn-õrnalt ta asemekese juure uneingel, sirutas oma tiiva üle voodi ja Meeri jäi magama.

See oli esimene öö võõras kohas, kus ei olnud metsa, ega ema. . .

(Järgneb.)

Robert Louis Stevensoni romaan.

leks meie saanud laiselda, siis oleks tuju varsti langenud; kuid kapten Smollett ei olnud sarnane mees. Ta kutsus kõik mehed oma juure ning jagas vahetusteks. Doktor, Gray ja mina ühte, teise — skvair, Hunter ja Joyce. Olles küll väsinud, saadeti kaks meest põletispuid tooma; kaks pandi Redruthile hauda kaevama; doktor nimetati kokaks; mina jäin vahiks ukse juure. Ning kapten ise käis ühe juurest teise juure, julgustades ja aidates, kus vaja.

Aegajalt käis doktor ukse juures värsket õhku hingamas ja silmi puhkamas; igakord oli tal mulle midagi öelda.

„See Smollett,“ ütles ta kord, „on parim mees, keda ma näinud. Ning kui mina juba seda ütlen, siis tähendab see midagi, Jim.“

Teine kord tuli ta ning vaikis tüki aega. Siis langes ta pää viltu ja vahtis mulle otsa.

„Mis mees see Ben Gunn on?“ küsis ta.

„Ma ei tea, sir,“ vastasin. „Ma kahtlen, kas ta pää terve on.“

„Kui seda kahelda võib, siis on see nii,“ arvas doktor. „Mees, kes kolm aastat tühjal saarel küüsi närinud, ei või olla nii terve kui teie ehk mina. Teie rääkisite, ta tahtis juustu?“

„Jah, juustu, sir.“

„Näete, Jim,“ jätkas ta, „mis tähendab olla maiasmokk. Nägite mu tubakatoosi, eks? Ning teie ei ole iialgi näinud mind tubakat nuusutavat; põhjus on see, et mu tubakatoosis on tükk Parmesa juustu, väga toitvat Itaalia juustu. Olgu see Ben Gunnile.“

Enne õhtusööki matsime vana Tomi liiva sisse ning vai-

kides seisime paljaste päadega ümber tema haua. Põletispuid oli suur hunnik toodud, kuid kapteni arvates ikka veel vähe ning ta avaldas lootust, et homme oleme usinamad, et seda tasuda. Pääle seda, kui olime söönud ning igaüks saanud tubli klaasi grog'i, läksid eestvedajad kolmekesi nõu pidama.

Selgus, et nad ei teadnud, mis teha, sest tagavarad olid nii väikesed, et meie võisime ammu enne ära surra nälga, kui abi tuleb. Kuid meie suurim lootus oli maha nottida niipalju röövlid, et nad lipu alla lasevad ehk „Hispaniolaga“ põgenevad. Üheksateistkümnest kahanes nende arv viieteistkümmeni, kaks oli haavatud, ning üks — mees suurtüki juures — oli raskesti haavatud, kui mitte surnud. Igal juhtumisel pidime neid vähendama, pidime, sest see päästis meie endi elu. Pääle muu oli meil kaks tublit liitlast — rumm ja kliima.

Mis esimesse puutub, siis kuulsime, ehk nad küll poole miili kaugusel olid, neid hilja ööni rökivat ja laulvat; ning mis puutub teisesse, doktor andis oma paruka pandiks, et soos laagris olles, arstirohtude puuduses, pooled neist nädala pärast maas lamavad.

„Ja,“ lisas ta juure, „kui me neid kõiki maha ei lase, siis on nad õnnelikud, kui pääsevad laevale. Siis võivad nad veel merel röövida.“

„See on esimene laev mul kaotada,“ ütles kapten Smollett.

Olin surmani väsinud, nagu arvata võite; ning kui viimaks pääle pikka visklemist uinusin, magasin kui puunott.

Teised olid ammu juba ärganud, einet võtnud ning põletispuude hunnik oli poole suuremaks kasvanud, kui mind müra ja hääled äratasid.

„Vaherahu lõpp!“ kuulsin kedagi ütlevat; ning kohe lisati üllatatult juure: „Silver ise!“

Kargasin silmi hõõrudes laskeaugu juure.

20. p ä ä t ü k k.

Silveri saatkond.

Tõesti, kaks meest seisid aia taga, üks neist viipas valge kaltsuga; teine, mitte vähem kui Silver isiklikult, seisis rahulikult ta kõrval.

Oli kaunis varane ning, minu arvates, külmeim hommik; tuul läbistas mu kontideni. Taevas oli selge, pilvitu ning puuladvad tõusva päikese paistel roosakad. Kuid sinna, kus Silver oma kaaslasega oli, ei paistnud päike ning nad sammusid põlvini valges auruses, mis õõ kestel samblast tõusnud. Tuul ja aur koos jutustasid selle saare loo. Ta oli niiske, soetõbine.

„Kohtadele, mehed!“ hüüdis kapten. „Kümme ühe vastu — see on mõni lõks.“

Siis hõikas ta meriröövli.

„Kes tuleb? Seiske, ehk me laseme.“

„Rahulipp,“ hüüdis Silver.

Kapten oli trepil, hoidudes ettevaatlikult väljaspoole ärandliku paugu ulatust. Ta pöördus meie poole.

„Doktori vahetus kohtadele. Dr. Livescy põhja poole, olge hääd; Jim, ida poole; Gray — lääne. Teine vahetus — kõik mehed püsse laadima. Ruttu, mehed.“

Siis pöördus ta jälle mässajate poole.

Kuidas kusagil ilmas kooli minnakse: Poisslaste kooli esine Genfis.

„Ja mis teie oma rahulipuga tahate?“ hüüdis ta.

Seekord vastas teine mees.

„Kapten Silver, sir, laevale tulla ja kokku leppida,“ karjus.

„Kapten Silver! Ei tunne teda. Kes see on?“ hüüdis kapten. Ning meie kuulsime, kuidas ta endamisi juure lisas:

„Kapten? See on vast kõrgendus!“

Pikk John vastas ise.

„Mina, sir. Vaesed poisid valisid pääle teie põgenemist mind kapteniks, sir,“ rõhutades eriti sõna „põgenemist“. „Meie alistume vabatahtlikult, kui kokku saame leppida. Ma palun

ainult teie sõna, et te mu tervelt aiast välja ning väljaspoole laskekaugust lasete, enne kui tule avate.“

„Mees,“ vasas kapten Smollett, „mul ei ole väheimatki soovi kõneleda teiega. Kui te soovite minuga rääkida, tulge. Kui on äraandmine, siis ainult teie poolt, ning Jumal olgu teile siis armuline.“

„Sellest jätkub, kapten,“ hüüdis Pikk John rõõmsalt. „Teie sõnast jätkub. Ma tean, teie olete aumees, võite kindel olla.“

Nägime, mees, kes lippu kandis, püüdis Silverit tagasi hoida. Ei olnud ka ime, sest kapteni vastus oli häbemata. Kuid Silver naeris teda ja lõi käega selga, nagu oleks mõte hädaohust rumal. Siis lähenes ta aiale, viskas üle kargu, ning ronis suure jõu ja osavusega ise üle aia ning kargas teisele poole maha.

Tunnistan, mind huvitas liig palju see, mis sündis, et olla vähegi kõlbulik vahiks; lahkusin oma idapoolse laskeaugu juurest ja ronisin kapteni seljataha, kes nüüd ukselelvel istus, küüarnukid põlvedel, pää kätel ja vahtis vett, mis vanast katlast välja voolis. Tasa vilistas ta omaette.

Silveril oli hirmus raske üles ronida. Järsul künkal, suurte puukändude seas pehmes liivas oli tema ühes karguga abitu kui laev kuival. Kuid ta võttis need raskused vaikides kui mees ning lõpuks kapteni juure saabudes, tervitas ta seda väga viisakalt. Seljas olid tal parimad oma riietest; määratu sinine vammus valgevasksete nõopidega ulatus tal põlvini ja tärniga müts oli kuklasse lükatud.

„Ah, siin te olete,“ ütles kapten, pääd tõstes. „Istuge.“

„Kas teie ei laseks mind sisse, kapten?“ kaebas Pikk John. „Hommik on väga külm, et väljas liival istuda.“

„Ja, Silver,“ vastas kapten, „oleks teie tahtnud olla aus mees, siis oleksite praegu omas köögis võinud istuda. See on teie oma süü. Teie olite minu laeva kokk — siis käidi teiega hästi ümber — kuid nüüd olete harilik mässaja ja meriröövel ning siis puuakse teid üles.“

„Hüva, hüva, kapten,“ vastas Silver, istudes liivale, „teie annate mulle pärast käe, et üles saaks tõusta, ja asi tahe. Ilus koht on teil siin. A-a, Jim-ka siin! Tere hommikust, Jim. Tere, doktor. Tähendab, teie olete siin kõik koos kui õnnelik perekond, nii öelda.“

„Kui teil midagi öelda on, rääkige kohe,“ ütles kapten.

„Teil on õigus, kapten Smollett,“ vastas Silver. „Nali naljaks. Ja-a, see oli tore tükk teilt möödunud ööl. Ei saa salata, et see tore tükk oli. Mõned teist on väga osavad. Ning ma ei salga, et mõned mu meestest olid põrutatud, võib olla, olin isegi mina põrutatud; võib olla, et sellepärast tulingi läbi

rääkima. Kuid pange tähele kapten, teist korda ei õnnesta see, põrgu nimel! Paneme vahid välja ja tarvitame vähem runni. Võib olla, teie mõtlete, et olime joobnud kõik. Kuid mina olin kaine; olin ainult väsinud kui koer; ning oleks ma sekundi varem ärganud, ma oleks teid teolt tabanud. Ta ei olnud veel surnud, kui ta juure jõudsin.“

„Nii!“ ütles kapten Smollett nii külmalt kui üldse võib.

Kuidas kusagil ilmas kooli minnakse. Inglise Eton College õpilased.

Kõik, mis Silver rääkis, oli talle mõistatus, kuid ta tooni järele ei oleks seda ilalgi taibanud. Kuid mina hakkasin juba taipama. Ben Gunni viimsed sõnad tulid meele. Hakkasin arvama, et tema käiski neil võõraks, kui nad öösel kõik joobnult tule ääres lamasid, ning rõõmustasin, et meil nüüd ainult neliteist vaenlast järele jäänud.

„Hüva,“ jatkas Silver. „Meie tahame selle varanduse saada ja saame ta! Teie tahate aga oma elu päästa, ma arvan. Teil on kaart, eks?“

„Võib olla,“ vastas kapten.

„Ja muidugi, ta on teil, ma tean,“ rääkis Silver. „Teil ei oleks vaja nii külm olla; sellest ei ole midagi kasu, võite

kindel olla. Ma ütlen, meile on vaja teie kaarti. Ma ei ole teile iialgi halba soovinud.“

„Mind ei saa lolliks teha,“ katkestas teda kapten. „Meie teame väga hästi, mis te tahtsite teha, kuid nüüd, teie näete ise, ei saa seda.“

Ja kapten vaatas teda külmalt ning hakkas piipu täitma.

„Kui Abe Gray...“ algas Silver.

„Lori kõik!“ hüüdis mr. Smollett. „Gray ei rääkinud mulle midagi ja ma ei küsinud temalt midagi; ning, kui teie soovite teada, ma laseks meeeldi teid ja teda ja kogu selle saare õhku. Teate nüüd, mis ma sest kõigest arvan.“

See väike vihahoog näis Silverit vähe kainestavat. Algu- ses hakkas ta vihaseks saama, kuid nüüd valitses ta ennast.

„Kuidas soovite,“ vastas ta. „Ma ei taha keelda härrale mõelda, nii kuidas ta soovib. Ma näen, kapten, teie panete piibu põlema, ning teeksin häameelega sedasama.“

Ning nad mõlemad toppisid piibud täis ja süütasid põlema; siis istusid tüki aega vaikides, vahetevahel üksteisele otsa vaadates, vahetevahel tubakat kõvemini piipu pigistades. Tore oli vaadata neid.

„Nüüd kuulake,“ algas Silver. „Teie annate meile kaardi, mille järele varandus leidub, ning ei lase enam vaeseid merimehi maha ega lõhu nende päid magamise ajal. Teie teete seda ning meie tasume. Kui soovite, tulge laeva kui varandus laevas on, ning, ma vannun, annan oma ausõna, et ma teid kuskil tervelt maale tõstan. Ehk kui te ei soovi nii, sest et mõned mu meestest toored ja teile norimise pärast vihased on, siis võite siia jääda. Jagame moona õiglaselt, meeste arvu järele, ning ma annan oma ausõna, nagu ennegi, et saadan esimese laeva, mida näen, teile järele. Tunnustage ise, see on hästi öeldud. Paremaid tingimusi ei või olla. Ning ma loodan,“ jätkas ta häält tõstes, „et kõik mehed majas kuulsid mu sõnu, sest see, mis ühele räägitud, on kõigile räägitud.“

Kapten Smollett tõusis püsti ja koputas tuha enda piibust vasaku kääre pihta.

„On see kõik?“ küsis ta.

„See on viimane sõna, põrgu nimel!“ vastas John. „Lü- kake tagasi see ning teie näete pääle minu ainult püssikuule.“

„Väga häa,“ ütles kapten. „Nüüd kuulake mind. Kui te ükskõiksi siia tulete, sõjariistadeta, siis panen ma teid raudu ja viini koju, Inglismaale, ausa kohtu kätte. Kui te seda ei taha, siis saadan ma teid kõiki põrgusse, nii tõesti kui mu nimi on Aleksander Smollett ning kui ma püstitasin siin oma isamaa lipu. Teie ei leia varandust. Teie ei lähe laevaga kuhugile — keegi teist ei oska seda. Teie laev on kuival, Silver, ning sinna ta jääb. Mina seisn siin ja ütlen teile seda;

ning need on viimased hääd sõnad, mis te minult kuulete; sest kui ma teid veel kohtan, siis lasen ma teile kuuli kukla. Hakake nüüd minema. Kolige siit minema ja õige ruttu.“

Silveri nägu venis pikaks; ta silmad läksid vihaselt pungi. Piip raputati tühjaks.

„Aidake mind üles tõusta,“ karjus ta.

„Mina mitte,“ vastas kapten.

„Kes aitab mind üles tõusta?“ röökis ta.

Keegi meist ei liikunud. Hirmsasti kirudes ronis ta

Kuidas kusagil ilmas koolid algavad. Hiina õpilased Saksa koolis Hiinas.

mööda liiva trepini ning tõusis viimaks kargu najal püsti. Siis sülitas ta allikasse.

„Näete!“ karjus ta, „mis ma teist mõtlen. Enne kui möödub tund, soendan ma ennast teie majas kui rummipunsh. Naerge aga, naerge, kurat teid võtaks! Enne kui möödub üks tund, naerate teie teist moodi. Need, kes surevad, on veel õnnelikud!“

Ning hirmsa needmisega komberdas ta minema, tuiskas mööda liiva alla, pääle nelja-viit asjata katset aitas lipukandja ta üle aia ning minut hiljem kadus ta puude vahele.

21. p ä ä t ü k k.

Kallaletung.

Kapten vaatas Silverile järele, niikaua kuni see kadus, ning pöördus siis tagasi maija: keegi, päale Gray, ei olnud enam kohal. Esimest korda nägime kaptenit nüüd vihasena.

„Kohtadele!“ karjus ta. Ning kui me tagasi laskeaukude juure lonkinud, jätkas ta: „Gray, ma märgin teie nime laeva-raamatusse, teie täitsite oma kohust kui merimees. Mr. Trelawney, ma olen üllatatud. Doktor, arvasin, et teie olete kuninglikus sõjaväes teeninud! Kui te Fontenoy juures nii teenisite, siis oleks teie parem võinud voodis olla.“

Doktori vahetus oli jälle laskeaukude juures, teised laadisid tagavaraks püsse ning kõigil olid näod punased, kõik olid natuke häbistatud.

Kapten vahtis natuke aega vaikides. Siis algas ta:

„Sõbrad, andsin Silverile tublisti naha päale. Ma ärritasin teda meelega; ning ta ütles, et enne kui möödub tund, tungivad nad meile kallale. Meid on arvuliselt vähem, seda pole vaja teile öelda, kuid meie oleme variatud; ning minut varem oleks ma öelnud: meil on distsipliin. Ma ei kahtle, et me neist jagu saame, kui teie tahate.“

Siis käis ta ringi ning leidis, nagu ta ütles, kõik korras olevat.

Kahes lähemas seinas: ida- ja läänepoolses, oli ainult kaks laskeauku: lõunapoolses, kus trepp oli, oli ka kaks; ning põhjapoolses viis. Seitsme inimese jaoks oli meil kakskümmend püssi: põletispuud jaotati neljaks hunnikuks, iga seina ääre hunnik ning neid tarvitasime lauaks laskemoona ja püsside jaoks; igale kaitsiale jäi neli püssi. Mõõgad olid keskel reas.

„Kustutage tuli.“ käskis kapten, „külm on möödas ja suits teeb silmad kibedaks.“

Mr. Trelawney tassis tulekasti välja ja pildus tükid mööda liiva laiali.

„Hawkins ei ole veel hommikust söönud. Hawkins, võtke toitu ja sööge see omal kohal.“ jätkas kapten Smollett. „Tehke ruttu, noiss. Hunter, andke kõigile meestele viina.“

Ning kuna seda tehti, lõpetas kapten kaitsekava.

„Doktor, teie võtke uks enda hooleks.“ kõneles ta. „Vaadake, et te ennast palju ei näita: olge seespool ja laske üle trepi. Hunter, asuge idapoolse ja Joyce läänepoolse seina ääre. Mr. Trelawney, teie olete parim kütt, teie ja Gray võtke pikk põhjasein; säältpoolt ähvardab hädaoht. Kui nad niikaugele pääsevad, et saavad läbi meie endi laskeaukude meile tuld anda, siis hakkavad juba asjad halvasti minema. Hawkins, mina ega teie ei kõlba kumbki küttideks, meie hakkame püsse laadima ja niisama aitama.“

Külm möödus, nagu kapten ütles. Niipea kui päike üle puudevöö tõusis, hakkas ta lagendikku kõrvetama ja udu kadus ühekorraga. Varsti oli liiv kuum ja vaik palgi pragudes hakkas sulama. Vammused visati seljast ära; särgikaelused avati ja käised kääriti õladeni üles; nii seisime igaüks omal kohal erutuse ja kuumuse palavikus.

Möödus üks tund.

„Puua tuleks neid!“ kirus kapten. „See on igav kui vaikus merel. Gray, vilistage tuult!“

Selsamal momendil kuuldusid esimesed teated kallaletungist.

„Vabandage, sir,“ küsis Joyce, „pean ma tuld andma, kui ma kedagi näen?“

„Ma ju ütlesin teile seda!“ hüüdis kapten.

„Täna, sir,“ vastas Joyce samase rahulise viisakusega.

Tükk aega ei juhtunud midagi; kuid see küsimus erutas meid kõiki; kõigil meeled pinguli — püssimehed säadsid püssid valmis, kapten seisis keset maja, hambad kõvasti kokku surutud, nagu tusane.

Möödusid veel mõned sekundid, kui korraga Joyce püssi tõstis ja tuld andis. Vaevalt vaikis kaja, kui ta jälle kordus, teda kordas hulk pauke väljaspoolt; pauk paugu järele kostis igast küljest. Mitu kuuli põrkas vastu seina, kuid ükski ei tunginud sisse; ning kui suits jälle laiali valgus, oli aed ja mets ümberingi niisama tühi, nagu ennegi. Ükski oks ei liikunud, ühegi püssiraua läigahtus ei teatanud vaenlase lähedalolekust.

„Kas te tabasite?“ küsis kapten.

„Ei, sir,“ vastas Joyce, „ma arvan, et ei.“

„Parim on rääkida õigust,“ pomises kapten. Laadige ta püss, Hawkins. Doktor, mis te arvate, kui palju oli teie pool?“

„Ma tean täpselt,“ vastas dr. Livesey. „Siit küljest lasti kolm pauku. Nägin kolme tule vilkumist, kaks üksteise lähedal, üks kaugemal lääne pool.“

„Kolm,“ kordas kapten. „Ning kui palju oli teie pool, mr. Trelawney?“

Kuid see ei olnud kerge vastata. Põhja poolt lasti — seitse skvairi arvates; kaheksa-üheksa, nii arvas Gray. Ida ning lääne poolt lasti ainult üks pauk. Sellest selgus, et kallaletung tuli põhja poolt, kuna teistest külgedest ainult selleks lasti, et meid hirmutada. Kuid kapten ei muutnud omi korraldusi. Kui mässajatel õnnestab üle aia ronida, arvas ta, siis valdavad nad kaitseta laskeaugud ning lasevad meid maha kui rotid, meie omas kindluses.

Meil ei olnud palju aega järelmõtlemiseks. Korraga ilmus põhja poolt metsast valju hurraaga väike salk mässajaid ning

jooksis otse aia poole. Samal ajal avati jälle tuli metsast, üks kuul pirises läbi ukse ja lõhkus doktori püssi tükkideks.

Kallaletungijad ronisid üle aia kui ahvid. Skvair ja Gray lasid järjesti; kolm meest kukkusid; üks — sissepoole, kaks — väljapoole. Kuid üks viimastest oli nähtavasti rohkem ehmunud kui haavatud, sest ta oli varsti jälle jalul ja kadus ruttu puude vahele.

Kaks langesid, üks põgenes, neli tükki seisid kindlasti jalgadel seespool aeda; samal ajal seisid puude varjus seitse-kahaksa meest, igauks nähtavasti varustatud mitme püssiga ja andsid ägedasti ehk küll kasuta meie majale tuld.

Neli kallaletungijat jooksid otse meie poole, kisades kõigest kõrist ning mehed puude seast julgustasid neid oma kisaga. Lasti hulk pauke; kuid see sündis kõik nii ruttu, et ükski neist ei näinud tabavat. Varsti olid neli röövlit mäest üles ja meie lähedal.

Bootsmann Job Andersoni pää ilmus keskmisse laskeauku.

„Nende kallale, kõik edasi!“ möirgas ta.

Samal momendil haaras teine röövel Hunteri püssirauast, väänas püssi tal käest ära ning virutas sellega talle pähe, nii et vaene mees mõistusetu põrandale kukkus. Kolmas jooksis vahepääl ümber maja ning tungis läbi ukse mõõgaga doktori kallale.

Meie seisukord oli täiesti muutunud. Ühe momendi eest andsime varjust tuld kaitseta vaenlasele; nüüd olime meie ise varjuta ning ei saanud hoope vastata.

Maja oli täis suitsu ning see varjas meid võrdlemisi hästi. Kisa ja kära, paugud ja tule vilkumine, kõik see sulas kokku põrgu müraks.

„Välja, mehed, võitleme väljas nendega! Mõõgad!“ karjus kapten.

Haarasin puuhunnikult mõõga ning samal ajal võttis keegi teine säältsamast ja tõmbas mul teraga üle sõrmenukkide; vaevalt märkasin ma seda. Kargasin ruttu ukse poole, päikesepaistele. Keegi oli mu kannul, ma ei tea, kes. Otse mu ees jooksis doktor oma vastase järele mäest alla, ning parajasti, kui ma vaatasin, saatis ta paugu sellele selga.

„Ümber maju, poisid, ümber maju!“ hüüdis kapten, ning ehk küll ümberringi hirmus müra-kära oli, märkasin muudatust ta hääles.

Mehaaniliselt kuulasin teda ja jooksin ülestõstetud mõõgaga ida poole. Järgmisel momendil seisin Andersoniga vastamisi. Ta röökis valjusti ning sõjariist kerkis tal üle pää, läikides päikesepaistel. Mul ei olnud aega hirmuda, kuid kuna hoop ikka alles tulemata oli, kargasin ma kõrvale, jalg vajus pehmesse liiva ning ma vajusin pää ees alla, mööda kallakut.

Minu tulles uksest ronisid teised mässajad parajasti üle aia, et meiega lõppu teha. Üks neist, punases öömütsis, mõök suus, tõstis parajasti ühe jala üle aia. Kõik juhtus nii kiiresti, et kui ma jälle püsti tõusin, oli see mees ikka veel kaksiti aial, kuna teine pää üle aia paistma hakkas. Ning siiski oli selle lühikese aja jooksul lahing lõppenud ning võit meie.

Gray, kes mu kannul jooksis, tappis bootsmanni, enne kui see jõudis ennast kaitsema hakatagi. Teise tabas kuul laskeaugu juures, kui ta parajasti tahtis pauku maija saata ning nüüd lamas surmakrampides, suitsev püstol ikka veel käes. Kolmandaga, nagu ma ise nägin, õiendas arved doktor. Neljast, kes üle aia ronisid, jäi järgi ainult üks, ning see ronis nüüd mõõka maha visates surmahirmus tagasi üle aia.

„Tuld — tuld majust!“ hüüdis doktor. „Ning teie, mehed, minge tagasi!“

Kuid ta sõnu ei kuuldud, ühtegi pauku ei lastud, ning viimane kallaletungija pääsis õnnelikult ja kadus ühes teistega metsa. Kolme sekundi pärast ei olnud lahingust enam jälgegi, pääle viie surnu, kellest neli seespool ja üks väljaspool aeda.

Doktor, Gray ja mina jooksime ruttu varjule. Ülejäänud röövlid pidid juba oma mahajäänud püsside juures olema ning iga minut võis tuleandmine jätkuda.

Suits majas oli hajunud ning ühe pilguga nägime, mis meie võit maksma läinud, Huuter lamas mõistusetas laskeaugu juures; Joyceil oli kuul pää läbistanud, ta lebas liikumata; natuke paremal pool-keskelt toetas skvair kaptenit, mõlemad kahvatud.

„Kapten on haavatud,“ ütles mr. Trelawney.

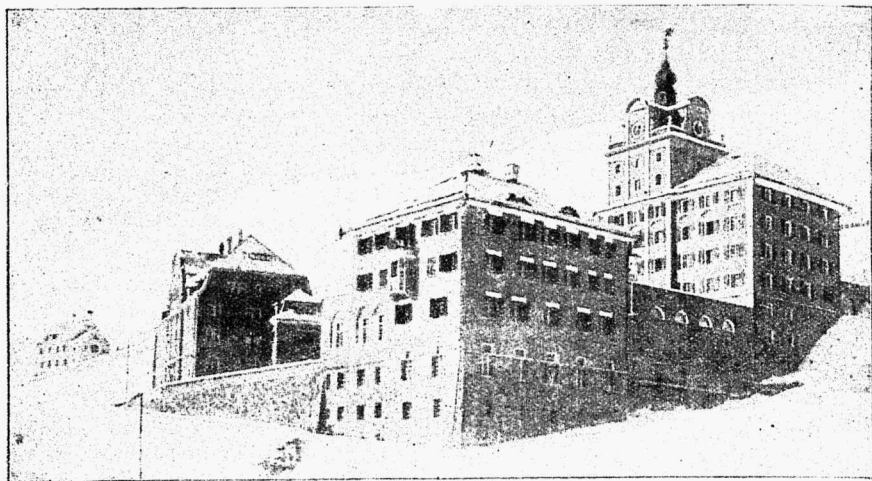
„Kas nad jooksid minema?“ küsis mr. Smollett.

„Kõik, kes suutsid, võite rahul olla,“ vastas doktor, „kuid viis neist ei suuda seda enam iialgi.“

„Viis!“ hüüdis kapten. „See on juba parem. Viis kolme vastu, järele jäi meid neli üheksa vastu. See on parem, kui alguses oli. Siis oli meid seitse üheksateistkümmne vastu, vähemalt arvasime nii, ning see oli halb.“*)

*) Mässajaid oli ainult kaheksa järgi jäänud, sest mees, keda mr. Trelawney laeval haawas, suri samal õhtul haawadesse. Kuid meie igatahes saime seda hulk aega hiljem teada.

KÕIGE KÕRGEMAL ASUV GÜMNAASIUM ILMAS

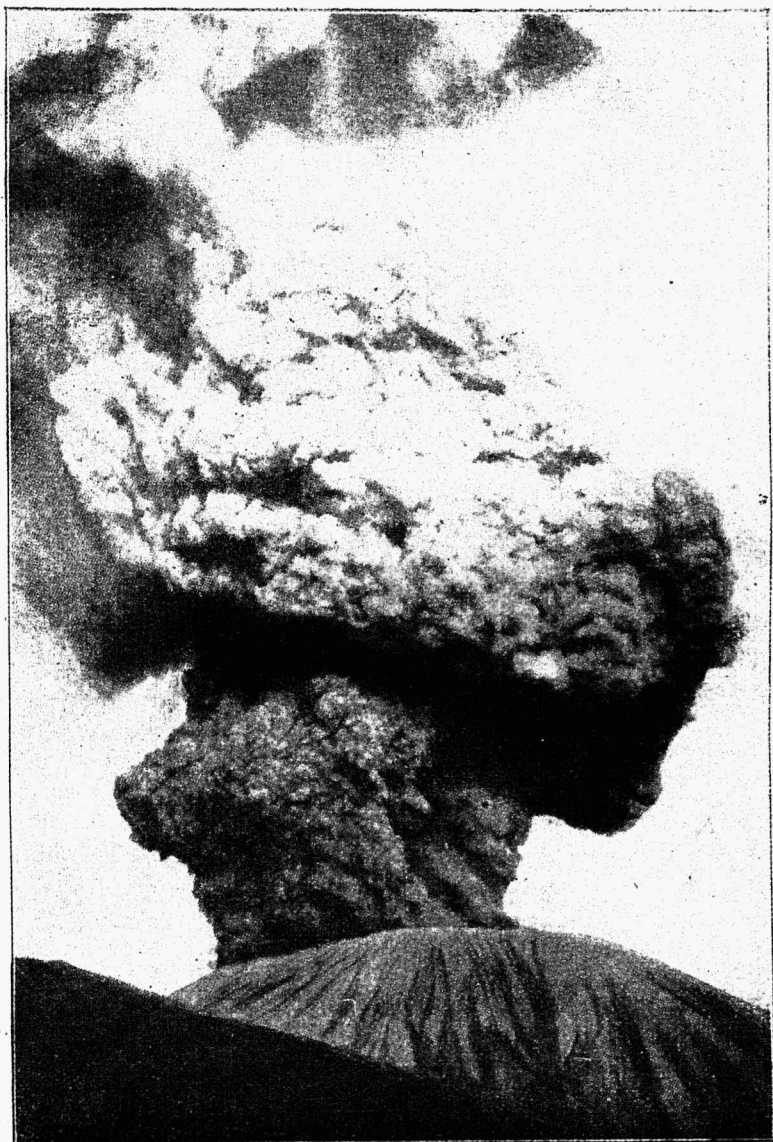
Selle kooli asukoht on Zuoz Oberengadin'is, kuulsast suvituskohast Sankt Moritz'ist umbes viisteistkümmend kilomeetrit allajõge olevas rikkas külas romaani elanikkudega. Tema ametlik nimetus on: Hochalpines Reformatoryngymnasium Engiadina. See kool annab haridust hulga õpilastele, sest ta kõrge asukoht ja hää kliima meelitavad siia noori, kelle keheline arenemine siin iseäranis edeneb. Asub ju see „kõrge kool“ mitte vähem kui 1736 meetrit merepinnast kõrgemal.

VULKAANID.

See maal, kus vulkaane ega nendega ühenduses olevaid maavärisemisi ei tunta, on inimestel raske aru saada sest hirmu ja õudsuse tundest, mis valdab inimesi seal, kus meie teada kindel maapind vahete-vahel tormise merepinna sarnaselt võnku-ma hakkab, mäed avanevad ja veeauru, suitsu ja tulist laavat välja ajavad, mis inimestele palju kahju võib teha ja terved linnad oma alla matta.

Et käesoleval suvel Itaalias Sitsiilia saarel asuv vulkaan Etna oma tulise laava ja tuhaga mitu küla ja palju viljakandvat maad hävitas ja palju inimesi peavarjuta ja toiduta jättis, oleks

Vesuv.

kohane juhuse ka siin tulepuruskavate mägede ja nende tegevuse kohta lühidalt sõna võtta.

Kõik vulkaanid on asetunud maakera pinnale kindla korra või kava järele, nagu seda juba Euroopas asuvate vulkaanide juures tähele võib panna. Lõuna-Euroopa vulkaanid asuvad kõik Vahemere kallastel. Põhjamaadel on Islandi saar ainukene koht, kus vulkaanid leidub. Etna, Vesuv ja Stromboli asuvad kõik mere ääres ja Island on igast küljest veega piiratud. Hiigla mäeahelik, mis läbi Põhja- ja Lõuna-Ameerika ulatub ja jällegi Vaikse ookeani kallaste ligidal asub, on ka rikas vulkaanide poolest. Veel selgemini paistab silma ees asjaolu tõsisel vulkaanide ja maavärisemiste maal — Jaapanis.

Sellest, et vulkaanid vete ääres asuvad ja veel muil alustel, järeldavad mõned teadusmehed, et vulkaanide tegevuse juures vesi suurt osa mängib, nagu juba selle määratu veeauru hulga järele arvata võib, mis vulkaanide tegevuse ajal nende kraateritest välja paisatakse.

Euroopas asuvate vulkaanide hulgas on Sitsiilia saarel asuv vulkaan Etna kõige suurem. Tema kõrgus on muutlik ja oleneb sellest tuha ja laava koonusest, mis mäe tipul tema kraateri ümber asub. On see koonus terve, on mägi kõrgem, on ta aga mõne purskamise läbi purustatud, on ka mäe kõrgus vähem. Aastal 1900 oli, näituseks, Etna 3270 meetrit kõrge; aastal 1868 oli tema kõrgus aga 3313 meetrit. Mäejala ümbermõõt on 130 kilomeetrit, nii et kiirrongis sõites umbes kahe tunniga ümber mäe ringi jõuaks sõita. Mäe külgedel on umbes 65 asukohta umbes 300.000 elanikuga. Peale peaavangu on mäel veel ligi 200 kõrvalavangut, mis peaaegu alaliselt vee- ja väävliauru ja peenikest tuhavihma välja ajavad.

Etna kõrgem tipp on tühi ja paljas, tema alumised küljed on aga rikkaliku taimestikuga kaetud. Kuni 1000 meetri kõrguseni tõusevad mäe külgedel viinamarjaaiad, mille vahel siin-seal ka oliivi-, palmi-, viigi-, granaadi- ja loorberipuude salad asuvad. Kõrgemal kasvavad juba tammed, bukspuud, kased ja kuused. Neile järgnevad põõsad ja rohumaad kuni 3000 m. kõrguseni. Kõrgem tipp on, nagu öeldud, paljas ja tema varjatud orgudes ja lõhestikkudes võib alaliselt jääd ja lund leida, kust elanikud seda ainet terve aasta vältusel kui

looduse enese valmistatud jääkeldrikest ülevalt alla võivad tuua.

Suuremad tulepuruskamised ei tule harilikult mitte siin peakraaterist, vaid kõrvalkraateritest, mis sagedasti kusagil koguni uuesti ilmuvad.

1800. aastal, näituseks, sünnitas Etna, ajades rasket laavat välja, uue kraateri Monte Rosso. Rohkem kui aastasada hiljem, nimelt a. 1911 oli jällegi suur laava väljajooks.

Tema hävitavat tegevust käesoleva aasta suvel kirjeldatakse järgmiselt:

„Laava värvib müürid mustaks ja katab aiad paksu halli kiviga üle. Laavajõgi oli umbes kümme meetrit kõrge ja vajuks kõike teel ees hävitades alla orgude poole. Kaugel ümber mäe oli kõik õhk tuhka täis ja taevast näis igalpool tinakarva kahvatult. Laava liginemisel langesid taimed ja puulehed lonku ja kui neist tuline vedelik üle voolas, siis oli kõik silmapilgu jooksul üdini läbi põlenud. Puusalkade hukkamist oli otse traagilik vaadelda, tahtmata tuli mulje, nagu võitleksid siin mõtlejad elavad olevused möödapääsmatu kohutava surmaga. Laava ligi olles lähevad puulehed esiteks kollaseks, siis pruuniks ja silmapilk hiljem on nad tuhaks pudenenud. Väiksed oksad kisuvad kokku ja hakkavad värisema, kramplised liigutused laienevad suurteni oksteni ja lõpuks puutüveni, kuni keev laava kõik üle ujutab. Öitsevatest aedadest ümbritsetud majade müürid langevad äkitselt kokku nagu laste mänguasjad jalaga tõukel, siis võtab põlev aine tuld ja mõni minut hiljem on endisest lopsakast kasvustikust ja lumivalgest majakesest järele üksi tuhkhall kõrbelagendik.

Päeval hõljub ümbrustiku kohal kibe suits, kuna laava kaugel eemal tulist õhku laiiali hingab. Öösel aga hiilgab voolav laavajuga nagu tuliseks aetud raud.

Tarretanult vaatleb inimene kõike seda hävitust pealt. Keeletu on ta ja hirmust poolsurnud hädaohu ees, mis igal silmapilgul ähvardab tuhaks teha ta kodu ja põllul valmiva vilja. Majadest ruttavad elanikud välja ja vahivad kivilinenud pilgul kaugusse. Kästel hoiavad nad lapsi, vankritel sõidutavad haigeid ja vanu. Kel on komps seljas, kes tassib viletsat, kuid hädatarvilikku majakolu, kes katsub rutuga kaasa võtta mõnd

viimast riidehilpu. Vaikides ja raskel sammul liigub rong kodus välja laia maailma tinahalli taeva alla, kuna vahetpidamata tuhka kaela sajab ja eemalt kuulub vulkaani maalune müdin ja ragin. Ainult üksikud jäid veel külla maha; nad ootavad sündima imet.“

Vulkaanide poolest kõige rikkam maa on Jaapan. Mäeahelikus, mis kogu Jaapani saarestikust läbi ultub, võib igalpool vulkaanide kraaterid leida.

Kõige kõrgem vulkaan Jaapanis on Fudji-Yama, see Jaapani au ja uhkus, millest Jaapani laulikud palju laule on loonud ja mille igavesest lumest särav tipp pea iga Jaapani kunstniku maali tagapinnal näha on. Fudji-Yama on kustunud vulkaan. Tema tipp on, nagu juba kuulsime, igavese lumega kaetud, kuna tema alumine osa õitsevatesse kirsiaedadesse ära kaob. Fudji-Yama ümber asub veel palju teisi kõrgeid vulkaane, mille hulgas üks tuhandeaastase tegevuseta oleku järele 1888 aastal jälle tegevuses oli.

Maavärisemised on sellel maal peaaegu igapäevased nähtused, mida ka jaapanlased oma igapäevases elus ja toimetustes arvesse võtavad. Elumajad ehitatakse seal harilikult ikka kergest materjaalist, nagu lattidest, pilliroost ja paberist, mis palju paremini maavärisemistele vastu suudavad seista, kui rasked kivehitused, mille uuesti ülesehitamine ka õige kulukas oleks. 1891. aastal hävitas maavärisemine Jaapanis üle 100.000 elumaja, kusjuures ka 8000 inimest surma sai.

Vulkaanide kraaterid on lehtrikujulised, mille äärtele väljaheidetud laavast ja tuhandest kõrged vallid tekivad. Kui vulkaani tegevus vaikib, täituvad aastasadade ja aastatuhandete jooksul kraaterid veega ja sedaviisi tekivad järved, nagu neid leidub küllalt seal, kus varemalt vulkaanid tegevuses on olnud. Et kustunud vulkaanide läheduses maa sügavustes veel praegugi vulkaanilised jõud tegutsevad, tundub sellest, et seal sagedasti sooja vee allikad maa seest jooksevad ja mitmesugused gaasid, nagu süsihappeline gaas, väevliaur jne. maa pragudest üles kerkivad.

Huvitav on sellepoolest Islandi saar, mis täiesti vulkaanilisel pinnal asub. Sellel saarel asuvad kuulsad soojavee allikad või geiserid, nagu Põhja-Ameerikas rahvuspargiski, mis

aeg-ajalt aurupilvega ümbritsetud sooja vee jüge kõrgele pritsivad. Sarnases tulises vees sulanud olekus leiduv lubi langeb muidugi ühes veega ülevalt allika ümbrusse tagasi ja tekitab sinna ajajooksul samasugused vallid, nagu meie juba vulkaanide juures nägime. Seda imelikku nähtust on mitmeti seletatud. Kõige tõenäolisem on seletus, et vesi maa pragude kaudu sügavale maa sisse tungib, kus ta kõrge temperatuuri mõjul auruks muutub. Mida rohkem vett auruks muutub, seda suurem on ka auru rõhumine sügavas maa all oleva tulise vee pinnale. Kui auru jõud nii suureks kasvab, et ta maapinnas olevast praost kõik vee ja prügi välja viskab, rõhub ta praod kaudu ka tulise vee joa kõrgele õhku. Ühes auru väljavoolamisega väheneb ka auru rõhumise jõud ja vee joa kõrgus väheneb ja väheneb, kuni ta tagasi prakku langeb, mis uuesti vee ja mudaga kinni ummistub, kuni hatukese aja järele endine nähtus uuesti jälle korduma hakkab.

Mitte ainult kuival maal ei asu vulkaanid. Vulkaane leidub ka ookeanide põhjas mitme tuhande meetri sügavusel vee all. Veealuste vulkaanide tegevust võib veepinnal ainult äkiliselt ja ootamata suurte lainete tekkimise, „merevärisemise“, järele tähele panna. Veealuste vulkaanide tegevuse tagajärjel on palju saari ja saarekesi merepõhjast veepinnale kerkinud, mis aga mõnikord niisama ruttu ja ootamata ära kaovad, nagu nad ka tekkinud on.

Kõige vägevamad vulkaanid kogu ilmas asuvad Vaikse ookeani saartel, mis ise saatuse poolest nähtavasti ka kadumisele on pühendatud. Siin on Havaia saartel, näituseks, praegu küll kustunud vulkaan, mis oma kraateri suuruse poolest kogu ilmas esimesel kohal asub. Tähelepanemise väärt on ka vulkaan Kilanea, mille kraateris tuline laava aegajalt maapinnani tõuseb ja jälle alla vaob. Need on suuremad vulkaanid, mida ilmas tuntakse. Tahaksime veel suuremaid vulkaane tundma õppida, siis peaksime siit ära kuu peale rändama, kus meie praegu ainult teleskoobi abil niisuguseid hiiglakraateritega vulkaane näeme, millest meie vulkaanid oma suuruse poolest kaugele maha jäävad. Kõik kuu vulkaanid on aga ammu juba kustunud ja raske on ütelda, mitme sajatuhande või miljoni aasta eest nad tegevuses on olnud.

KÄSI PESEB KÄTT.

Andi Laos.

Pauka.

Asi on hirmus põnev. Kuidas see oli: Läbi Reinuvaderi väikese ringiga metsa kohale välja.

Kriimsilm.

Jahupää! Läbi metsa väikese ringiga Reinuvaderi kohale välja. Pääsi — hoia metsa poole ette.

Pauka.

Hää küll. (Kihutab metsa).

4.

Kriimsilm
(enesele).

Ehk saaks ometi nädala kohta midagi hamba alla.

Reinuvader
(tagumisel plaanil).

Talurahvas näib kõik heinal olevat. Isegi väike laps on mähkmetes kaasa toodud. Tähendab, koju ei jäänud ühtki inimese hinge. Tea, kuidas kanadega lugu on.

Kriimsilm

(Reinuvaderit luurates).

Ta läheb metsa äärest eemale. Peaks nüüd Pauka varsti kohale jõudma.

Reinuvader

(rahutult).

Tundub, nagu ei oleks õhk siin päris puhas. (Hoiab metsa poole). Millegi pääle ei või täiesti kindel olla.

Kriimsilm.

Ta hoiab jälle metsa poole. Kaval sunnik... Missugune peenike kõnnak... Kuidas ta varitseb... No oota sa, pitspoo-gen, — sind varitsetakse juba paremini.

Reinuvader

(kohkub).

Mis krabin see on?

5.

Pauka

(jookseb metsast välja ja tormab suure hooga Reinuvaderi poole).

Reinuvader

(teda nähes).

Tulise pihta! Nüüd peab pikad jäljed tegema! (Valab Pauka ees Kriimsilma poole).

Kriimsilm.

Tule, aga tule! Kui Reinuvader tema kohale jõuab, kargab ta põõsa tagant välja ja haarab ta kinni. Käes sa mul oledki!

Pauka.

(kohale rutates).

Käes! Var-var-var-var... (Haarab varinal Reinuvaderist kinni).

Reinuvader

(kimbus).

Lubage... Palun...

Kriimsilm

(hoiavad Paukaga teine teiselt poolt Reinuvaderit kinni).

Midagi ei lubata siin enam, kas palu või pikali. Pihta, Pauka. Kõige päält murrame ta ära.

P a u k a.

Ja siis teeme pooleks.

R e i n u v a d e r.

Aga enne kinkige mulle üks silmapilk aega, et ma teile oma südamlikku tänu võiksin avaldada.

K r i i m s i l m
(i r v i t a d e s).

Tänu? Ei tea, mille eest?

R e i n u v a d e r.

Selle eest, et teie mind ära murrate. Sest vaadake, auväärt murdjad, elu ei paku mulle enam mingisugust lõbu.

K r i i m s i l m.

Mulle küll. (P a u k a l e). Hakkame pääle.

P a u k a.

Missuguse poole mina omale saan, kas esimese või tagumise?

K r i i m s i l m.

Võta tagumine — sul va viletsad hambad.

R e i n u v a d e r.

Veel üks sõna, kui paluda tohin. Tänutundmuses teie vastu ei taha ma vaikida hirmsast hädaohust, millesse teie langete, kui teie mind ära sööte.

K r i i m s i l m.

Millest ta räägib?

P a u k a.

Midagi ei saa aru.

R e i n u v a d e r.

Selle teen ma teile kohe selgeks, austatud Kriimsilm ja lugupeetud... noh... lugupeetud...

P a u k a.

Pauka, kui teada tahad.

R e i n u v a d e r.

Suur au enne surma tuttavaks saada. (T e e b s ü g a v a k u m m a r d u s e). Nii siis, ausatatud Kriimsilm ja lugupeetud Pauka. Asjalugu seisab nimelt selles, et ma täna hommikul oma korteri eest mõned veidrad terakesed leidsin, mis

mulle väga hästi maitseid ja mis ma viimseni ära sõin. Kohe päale selle hakkas mul kõht rängasti valutama. Selgus, et ma kurja käe külitud kihvtiseid pille olin söönud, mille tagajärjel praegu kogu mu ihu hirmsasti kihvtitatud on.

Kriimsilm.

Kihvtitatud? Mis see tähendab?

Reinuvader.

See tähendab, et kogu mu ihu otsekui tuld täis on.

Pauka.

Kogu ihu?

Reinuvader.

Õnnetuseks jah. Ma olen paratamata surmale pühendatud ja näeksin häämeelega oma kannatuste peatset lõppu. Mu viimne häätegu aga olgu see, et ma teid hoiatan minu saatuse osaliseks saamast.

Pauka.

Meie juba niisuguseid kihvti-pille sööma ei hakka.

Reinuvader.

Aga teie tahate mind süüa ja mina olen praegusel puhul niisama hää, kui kihvti-pill.

(Kriimsilm ja Pauka vaatavad juhmilt üksteisele otsa).

Kriimsilm

(kaheldes).

Lori!

Pauka.

Aga kui see siiski tõsi on!

Reinuvader.

Siis olete surma lapsed... Teid hoiatades olen ma teie vastu oma kaaskodaniku au-kohuse täitnud ja nüüd tehke, mis tahate.

Pauka

(laseb pettunult Reinuvaderist lahti).

Mina sinusse raipesse ei puutu.

Kriimsilm

(tõukab pahaselt Reinuvaderi eemale).

Et sa ka kõike partsu sisse õgid!

Pauka

Esimene kord elus satub metsast paluke pihku ja seegi on kihvtitatud.

Kriimsilm.

Kole kahju! Mul kõht otse tolmab tühjusest.

Reinuvader.

Minuga ei ole te palju kaotanud. Kihvtitusest rääkimata olen ma kuivetu ja mu ihu on vintske kui pargitud nahk. Kui te midagi värskemata tahate, peate talumaja poole hoidma. (Pauka le kavalalt silma pilgutades). Koju poole, mu armas.

Pauka

(nutuselt välja pahvatades).

Mul ei ole enam kodu!

Reinuvader.

Kuidas nii?

Kriimsilm.

Teda on majast välja kihutatud, pead sa teadma, ja kui ta sinna vargsi tagasi on läinud, on tahetud talle kõks teha. (Teeb poomise märgi).

Reinuvader

(vilistab asjast arusaades).

Pauka.

Ega's ma naljapärest siin teiega seltsima ei hakka. Mul ei ole muud midagi teha. Kogu oma eluaja olen ma inimesi teeninud ja ei oska enam vanas ikkes oma käe pääl elama hakata.

Reinuvader.

Täbar seisukord.

Pauka.

Hoidku! Mul ei jää muud üle, kui maha heita ja surra.

Reinuvader.

Ei pea siiski veel meelt heitma.

Pauka.

Mis pean ma siis tegema?

Reinuvader.

Sa pead inimeste lugupidamise jälle tagasi võitma.

Kriimsilm.

Lollus! Inimestega ei maksa tegemist teha. Nende poolt ei ole midagi hääd loota.

Reinuvader.

Ära seda ütle, Kriimsilm. Inimeste poolt pudeneb nii tihti midagi näppu. Ühendus nendega ei ole sugugi laiduväärt. Kui Paukal, näituseks, korda läheks uuesti inimeste juure asuda ja kui ta ei unustaks, kes talle selleks hääd nõu on annud, siis saaks kaudsel teel vast meiegi suu maole.

Pauka.

Ma ei saa su jutust hästi aru, aga see meeldib mulle. Ma oleksin valmis kõik tegema, kui aga inimeste juure tagasi saaksin.

Reinuvader.

See on igatahes keeruline küsimus. Sa oled juba vana ja ei ärata teenistuse suhtes suuremaid lootusi. Hoolsuse ja sõnakuulmise läbi ei saa sa hakatagi ennast maksma panema, sest et sa kord juba inimeste põlguse all oled. Sa peaksid midagi erakorralist tegema, mõne vägiteo korda saatma.

Kriimsilm.

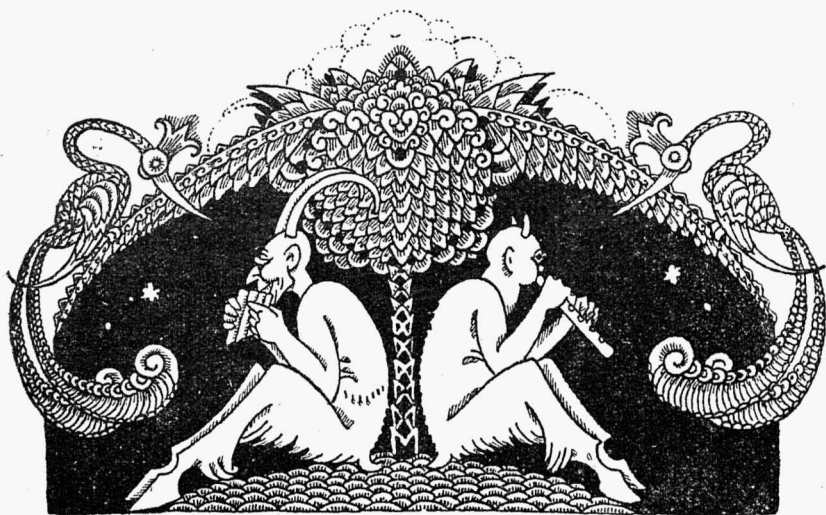
Tassi mõni lammas lepikusse.

Ons halb magada kuuvalgusel?

Ei ole halb magada kuuvalgusel, kuid väga halb on uskuda tühje jutte. Igal ööl magavad miljonid loomi kuuvalgel ning miks peaks see inimesele midagi halba tegema?

See arvamine on püsinud veel astroloogia jäänusena; astroloogid kirjutasid kõiksugused mõjud taevakehade arvele, ning „kuutõbe“ pidi tekitama kuu. Kuuvalgus on tagasipeegeldatud päikesevalgus, ehk küll väga nõrk ning ta on niisama-guse mõjuga kui päikesevalgus.

MUINASMAILT.

IMEHIRV.

Kaugel idas elas kord kuulus, vägev vürst — ei ole tundmata ta nimi teilegi. Nimrod oli ta nimi. Mitu tuhat aastat tagasi elas see Nimrod, aga ta kuulsus elab ikka veel. Sest Nimrod oli Hunori ja Madjari, nende kahe vakra kangelase isa, kelle järeltulijad on hunnid ja madjarid.

Kas teate, mis poolest on kuulus vürst Nimrod? Selle poolest, et ei tol ajal ega enne teda ega tolle järelegi ole elanud sarnast meest, kes oleks olnud nii osav kütt kui tema, ja kes oleks küttidest nii suurt lugu pidanud. Nii olen kuulnud oma taadilt ja taat ennemalt oma taadilt.

Hommikul, kui ta oli üles tõusnud ja korraldanud riigi asjad, viskas ta vibu õlale, hüppas täku selga ja kihutas tuule kiirusel, veel kiiremini, üle mägede ja orgude, üle soode ja metsade, ja ta nool tabas lendava linnu. Lind, kelle pihta ta korra sihtis, ei enam laulnud, ei lennanud.

Kõige parema meelega käis Nimrod üksipäini jahil, aga kui ta pojad mõnevõrra sirgusid, võttis ta needki kaasa. Ise-

ärانى mõlemad vanemad, Hunor ja Madjar, ratsutasid alati ta kõrval, ja nemadki katsusid lindu lennust maha lasta.

Oi, kuidas Nimrod rõõmustas nähes, et mõlemad tulevad isasse, niihästi Hunor kui ka Madjar. Mõni harvik lind, kes pääsis nende noole eest, ja sagedasti mõtles Nimrod iseeneses, et poegadest võivad veel tulla isast paremadki kütid, kui aga meesteks sirguvad. Aga vana Nimrod rõõmustas selle üle: Tulgu poegadest päälegi tähtsamad kui ta ise oli. Levigu nende kuulsus üle seitsme riigi.

Aeg kulus; Hunor ja Madjar kasvasid suurteks, tugevateks noormeesteks, ilusateks vaprateks kangelasteks, nii et Nimrodi mõlemad silmad naersid suurest südamerõõmust, kui ta neid vaatles.

Nimrod mõtles eneses: noh, neid poisse võib juba lasta minna tiibu proovima. Elagu nad siitpääle oma telkides, mingu jahile, millal ise tahavad, ja mingu, kuhu süda neid veab. Ta ütleski poegadele: Armsad lapsed, mina olen juba vana mees, ega saa teid viia jahile millal tahate; asuge siitpääle eri telkidesse. Mina annan teile nii palju maad, metsa, hobuseid, nahka ja kõiksugu kraami, et võite elada mureta, ja kui ma oma silmad kinni panen igaveseks uneks, saate ka mu riigi. Jagage maad ja mured oma vahel ausalt.

Pojad tänasid isa ta suure armastuse eest, ja järgmisel päeval läksid nad ära vanemate telgist. Ilusa kallaku mäe harjale püstitasid nad kaks telki natuke maad üksteisest ja asusid neisse elama oma perega.

Esiailgu pidasid nad telkide läheduses jahti, kuid aja jooksul läksid nad ikka kaugemale. Õhtuks nad tulid siiski alati koju, hüppasid väheks ajaks taadi poole, jutustasid, missuguseid maid mööda olid käinud, kui palju jahisaaki saanud, mitu korda nool oli läinud eksiteed. Aga ühel õhtul, kui nad parajasti olid söömas suure leegitseva tule ümber, ütles Hunor vennale:

„Kuule, Madjar, mis ma sulle pajatan!“

„Pajata aga päälegi, Hunor-veli, häämeelega kuulatan sind, sest hääd ju aina sinu suust tuleb.“

„Seda on mul ütelda, veli Madjar, et läheme homme pikemale teekonnale. Vaatame korra, mis on meie riigi piiri-

dest väljaspool. Kes teab, ehk on sääil veel enam jahiloomi! Jõed suuremad ja kalu rohkem! Käime vaatamas!”

„Juba ammugi olen seda mõtelnud,“ sõnas Madjar, „ei ole vaid saanud sest kõneleda. Siin ju me tunneme iga põõsa, iga kolka metsas ja niidul, peaaegu teame, mitu pühvlit, karu, hirve, kotkast, haugast ja muid linde on meie metsades..

„Ei sellest ole raske arvetki pidada, sest jahisaak vähe-
neb märksa. Mis tõsi, see tõsi — meie isa on tapnud mõnegi
metslooma, samuti ka meie.“

Otsustati, et koidikul minnakse — ja minnakse lääne
poole. Kaasa võtab kumbki viiskümmend kõige tugevamat ja
julgemat meest, ja tagasi ei tullagi enne kui lumi katab maa.

Hommikul koidu ajal läksid nad teele; matkates pidasid
nad jahti ja jahti pidades läksid nad ühtsoodu kaugemale, kau-
gemale. Kus öö neid tabas, sinna lõid nad leeri üles, puhkasid
öö ja hommikul jätkasid jälle teekonda.

Juba ammugi olid nad jätnud oma riigi piiri selja taha,
aga mida kaugemale jõudsid, seda enam meelitasid neid met-
sad ja niidud. Üle tasangute, kust üle vaatama ei ulata silm,
viis nende tee, ja vahel jälle jõudsid nad ääretuisse põlismet-
sadesse, mis kihasid metselajaist.

Oi, see neile kõlbakski! Siin oli mida lasta! Küll oleks
kena, kui isa-vanake ka kaasas oleks nägemas seda jahiloomade
rohkust! Kindlasti ärkaks temas uuesti küttimislust. Juba
nad peaaegu küllastusid sellest jahiloomade rohkusest. Pühvli-
härjad, hirved, gasellid jalutasid metsalagendikkudel, neid
nad ei puutunud. Meelsamini võtsid nad ajada mõne iseära-
lise looma; seesugust võisid nad hommikust õhtuni taga
ajada.

Agas kord nägid nad niisuguse looma, missugust ei olnud
nad näinud millalgi enne seda. See oli hirv, imeilus hirv, mil-
list inimlapse silm ei olnud kunagi näinud. Selle sarvede harud
olid põimunud ühte ja kerkisid ta päa kohale kui pärg. Ta
keha oli sale ja paenduv kui õõtsuv pilliroog, peenikesed jalad
ei näinud joostes maad puudutavatki.

„Vaata, veli Madjar, kui imeilus hirv!“

„Imeilus, imeilus! — hüüdis Madjargi, — ei ole selle sar-
nast millalgi enne näinud.“

„Lähme järele!“

Hirv jooksis noolena edasi, Hunor, Madjar ja sada julget kangelast ta kannul. Lagendikult tihnu, tihnust lagendikule, mägedest üles, vetest üle tormasid nad. Millal kadus imehirv silmade eest, millal ilmus ta jälle, meelitades oma järele Hunorit ja Madjarit.

Vaht kattis ju väsinud hobused, ikka aeglasemaks läks nende käik, aga Hunor ja Madjar ei annud armu. — Jookse, jookse, kallis ratsukene! — sundisid nad.

Hommikust videvikuni ajasid nad imehirve taga. Nad tahtsid ta elavalt kätte saada, et võiksid viia isale. Sest nad ei olnud unustanud oma armast isa võõral maal. Aga asjata! Päike läks looja — ämardus, ja imehirv kadus rohu, tiheda pilliroo peitu. Sinna ei võinud nad järele minna, sest säääl oleksid nad kõik hukkunud. Kindlasti oli imehirvgi säääl otsa saanud.

Olgugi, et nad imehirve kätte ei saanud, siis oli see neid juhatanud nii ilusale maale, et nad millalgi enne ei olnud selle sarnast näinud. See oli ilus saar, täis metsi ja jõgesid. Vööst saadik kahlasid nad kõrges, öitsevas rohus. Vägevad käharpääpuud pakkusid maitsevat vilja ja mõnusat varju. Tuhandeid väikseid ja suuri kalu ujus ja mängis veepinnal päikese paistel.

„Oi, tahaksin jääda siia eluajaks,“ sõnas Hunor täis vaimustust. „Aga sina, Madjar?“

„Minagi, veli, minagi. Aga mis meie isa sellest võib ütelda?“

„See on tõsi! Homme lähme tagasi ja küsime tema nõu!“

Järgmisel päeval korjasid nad oma asjad kokku ja läksid tagasi oma isa maale. Tagasi minnes tapsid nad ainult selle võrra loomi, mida tarvitsesid toiduks. Seitse päeva ja seitse ööd olid nad teel. Nüüd vast märkasid nad, kui kaugele nad kodust olid läinud. Vana Nimrod lamas telgis, kui nad sisse astusid. Ta oli kurb, väga kurb. Nõrga häälega küsis ta: „Kus olite? On kulunud kaks korda seitse ööd ja päeva sellest saadik, kui viimaks teid nägin. Ja ma tunnen, et ma ei ela kaua.“

Hunor sõnas:

„Anna andeks armas, kallis isake! Meie jahilust viis

meid kaugele. Aga vaata, me leidsime ilusa, väga ilusa maa, kuhu nii väga tahaksime elama asuda.“

„Kas te minu riigist ei hooli?“ küsis Nimrod mureliselt.

„Isa!“ sõnas Madjar. „sul on veel palju teisi poegi, olgu see maa nende oma. Õnnista meid ja lase ära minna oma kaks vanemat poega.“

Nimrodi silmi tulid pisarad ja ta ütles väriseva häälega:

„Tulge siis ja põlvitage mu ette, et võiksin panna oma väriseva käe teie pää pääle.“

Pojad põlvitasid, ja vanake õnnistas neid:

„Minge, Jumal juhatagu teid! Õnn ja õnnistus saatku teid, kus iganes käite.“

Nii ütles Nimrod ja suudles otsale Hunorit ja Madjarit. Veel kord viibis ta vaade nende pääl, siis sulges ta oma silmad ja tõmbas viimast korda hinge Hunori ja Madjari süles.

Nimrod suri, ja ta pojad matsid ta suure toredusega. Matuse järele jätsid Hunor ja Madjar riigi nooremaile vendadele ja läksid tagasi oma imeilusale saarele.

Seitse päeva ja seitse ööd kestis reis jällegi, ja kui nad päralt jõudsid, heitsid nad maha ja tänasid Jumalat, kes nad oli tagasi juhatanud. Nad õnnistasid imehirve, kes oli meelitanud nad sellesse kaunisse paika.

Juba mitu päeva olid nad olnud ilusal saarel ja imestasid, et ei näinud ühtki muud inimest, kui ainult oma mehi. Hunor ütles: „Veli, vaatame ringi, kas me ei leia vahest mõnda muud hingelist olevust.“

„Hää, lähme.“

Nad läksid oma saja kangelasega ja käisid kaua suurel tasangul.

Aga mis nad nüüd ometi nägid! Suur hulk neide, üks teisest ilusam, tantsis sääl ringis vuliseva allika ääres.

Ilusasti üksteise ümbert kinni hoides — neid oli sada, kui mitte enamgi — keerlesid, tiirlesid nad ringis; keskel tantsisid kaks kõige kenamat; need olid nii ilusad, et päikest võis vaadata, aga neid mitte.

Hunor ja Madjar vaatasid teineteise otsa ja teised kangelased ka; nad ei lausunud midagi, aga teadsid, et kõik mõtlesid sama.

Korrage piirasid nad tantsivad neiud ümber, tõmbasid igauks ühe neist oma sadulasse ja kihutasid siis nii tugevat nelja minema kui kabjad kandsid.

Hunor ja Madjar võtsid need neiud, kes olid ringi keskel. Kui nad oma telkide juure jõudsid, lasid nad neiud hellasti sadulast maha ja viisid oma telki.

Vahepääl toibusid neiudki. Nad värisesid hirmu pärast, aga Hunor ja Madjar trööstisid ja rahustasid neid nii ilusate sõnadega, et pikkamööda julgemaks läksid ega nii väga enam kurvastanudki selle üle, et need kaks vaprat poissi neid olid röövinud. Ega need teised neiudki kurvastanud oma saatuse pärast.

Hunor ja Madjar said nüüd vast teada, et need kaks neidu olid alaanide vürsti Duli tütred. Seda parem! Nad said siis sel kombel vürstitütred omale naiseks. Rõõmustasid neiudki, kui kuulda said, et ilmakuulsa Nimrodi pojad nad kaasadeks võtsid.

Kumbki ütles oma neiuile:

„Sina oled minu ja mina sinu, ainult kõblas ja labidas lahutavad meid kord!“

Neiud kordasid sedasama sõna-sõnalt.

See oli nende laulatus.

Veel samal päeval peeti suured pulmad. Ühe korrage pidasid pulmi Hunor ja Madjar ja sada kangelast.

Jumal õnnistas nende ühendust, ja nad siginesid põlvest põlve.

Mõne aja pärast ei jatkanud ilusast saarest enam Hunori ja Madjari järeltulijaile.

Nad pidid uuesti teele minema. Uut isamaad ja suuremat pidid nad otsima. Nii on hunnid ja madjarid siginenud.

Kuhu nad läksid ja kuhu jõudsid, sellest jutustan teile järgmisel korral.

HIINA MÜÜR.

Suurim kindlustusehitus ja ülepea suurim ehitus maa pääl on müür, mille hiinlased oma riigi põhjapiirile üle kahe-tuhande aasta tagasi keisri Shihoangti ajal ehitanud. Täna

veel seisab ta ja näib, et ta veel mõned tuhanded aastad sääl seista võib. Müüri otstarve oli hiinlasi sõjakate mongoolide eest kaitsta.

11—12 meetrit kõrge, alt 10, päält 7 meetrit lai, suurtest graniiditükkidest tehtud, läheb ta mööda mägestikku üle 3000 kilomeetri edasi, kaasa tehes kõik selle käänakud. Kõige suuremad takistused võideti ära, et seda hiiglatööd valmis teha. Aasias ulatub ta Kollasest merest kunni Gobikõrbeni. Kui ta Euroopas oleks ehitatud, ulatuks ta Krimmist Põhja-Jäämereni, ehk Shotimaalt Dardanelli merekitsuseni. Imestust äratav Cheopsi püramiid, mida 30 aasta jooksul 100.000 meest ehitasid ja milleks $2\frac{1}{2}$ miljoni kantmeetrit kive tarvis läks. Kui palju aega ja inimesi vajas müüri ehitamine, mille kõrval Cheopsi püramiid põialpoiss on, sest et müüri tarvis läks 300 miljoni kantmeetrit kive, s. o. 120 Cheopsi püramiidi. Et ehitamine raske oli, seda võib järeldada sellest, et müür viljarikkas kohas ei asu, ei olnud ka loomulikku teed materjali toomiseks, nagu seda oli Niilus püramiidi ehitamisel. Müür oli suuremalt jaolt kõrgetes mägedes, kus keegi ei elanud. Sellepärast pidi igaüks neist miljonitest kividest suure vaevaga kohale toodama. Kuid 17. aastasaja keskel, keisri Mingi ajal, kaotas müür oma tähtsuse. Kus enne sajad vahil seisid, valitseb nüüd üksildus, ainult möödaminevad karavaanid elustavad vahel surnud vaikust.

TOIMETUSE KIRJAKAST.

Rich. Albo. „Rannal“ ei ole sisuliselt vastuvõetav „Vikerkaarile“.

„Minu kodust“ läheb „Oma nurka“ lühendatud kujul. Harjutage edasi ja saatke meile prooviks, saame ehk tarvitada.

Kajak. „Tuttkõrv“ ehk läheb. Lühemad palad ei ole Teil seekord õnnestanud; püüate oma keelt ja stiili teha liig moderniks; sellest katsuge tulevikus loobuda. „Vikerkaar“ armastab kõiki, mis sügavalt läbi elatud, mille käsitlus lihtne ja selge.